

tervezett; ennek előkészítésén nagy gonddal, lelkesült szeretettel dolgozott a tanítóképzői tanárság. Megiratta az egyesület 25 éves történetét. Az Országos Tanszermúzeummal és a tanítóképző-int. kir. szakfelügyelőséggel karöltve oly kiállítás rendezését tervezte, mely szemléltető formában tüntetné fel a tanítóképzés mai fejlett állapotát. A jubiláris közgyűlésen mindazokat a szervezeti és rendi kérdéseket is fel akarta vetni, melyek az egyesületben idők folyamán felmerültek s eddig elintézését nem nyertek. Ez indította a tanítóképzői tanárságot, hogy a tanítóképzés főbb kérdéseivel (állami tanítóképesítés, a tanítóképzés kibővítése, a szakfelügyelet kiépítése, egységes tanárképzés, a gyakorló isk. tanítók képzése, a nevelői intézmény végleges rendezése, [az igazgatói értekezletek ügye, státuszrendezési kérdések) a mult isk. évben ismét behatóan foglalkozzék. E foglalkozás kiváló alkalmat adott arra, hogy a 25 éves mult folyamán egyenkint felmerült kérdések bizonyos összefoglalásban, rendszerré alakulva jelenjenek meg. E rendszer, megformulázva, alapúl szolgálhatna oly törvény alkotásához, mely a tanítóképzés minden ügyét szabályozza.

A tanítóképzés mult isk. évi állapotáról szóló krónika nem volna teljes, ha említés nélkül hagynók a «Rendtartási Szabályzat»-ot, melyet a miniszterium 1914., 31152. sz. rendeletével kiadott. Nemcsak valóságos kodexe ez a tanítóképzők minden adminisztratív ügyének, de a legapróbb részletekig szabályozza azok szervezetét, gazdasági és személyi ügyeit s tanulmányi rendjét. Mint minden emberi műnek, bizonyosan ennek is vannak hibái. Az azonban bizonyos, hogy egységet, rendet teremt a tanítóképzők egész működésében. A rend pedig, sok más jó tulajdonsága mellett, ethikai érték is.

Molnár Oszkár.

HAZAI LAPOKBÓL.

Magyar Figyelő (1914. dec. 16.). Alexander Bernát a középkori neveléstörténet megjelenése alkalmából Fináczy Ernőről ir tanulmányt. Jellemzi mint embert, tudóst és író. Fináczy műveire való vonatkozással fejtegeti a neveléstörténet feladatait, az ezek megoldásához szükséges tudományos feltételeket, a neveléstörténet értelmét s mindenik részletben az így felállított követelmény szempontjából jelöli meg F. legújabb művének nagyrabecsült értékét. Erről való felfogását maga a cikk megírása is mutatja. Azt fejt ki, hogy Fináczy művei jobb sorsra érdemesek, minthogy «könyvtári könyvek legyenek, melyekből kompilátorok anyagot merítenek könnyű gyártmányaik előállítására». Az elemzésnek csupán eredményeiből idézzük e sorokat: «A könyv mind a tanuló, mind a művelt olvasó számára tanulságos,

vonzó és élvezetes olvasmány. A tudós olvasót pedig teljesen megnyugtatja az a tengersok jegyzet a szöveg alatt, mely a szerző legteljesebb tárgyismeretét és szakirodalmi jártasságát bizonyítja. Tele van fontos, irányadó, összefoglaló gondolatokkal. A tanulmány bevezetése és végső sorai azt az óhajtást fejezik ki, vajha az olvasók nagy serege gyűlne össze Fináczy irodalmi katedrája körül.

Magyar Középiskola (1914. 9—10. sz.). Pózna J. a tanárok továbbképzéséről szólva, kimutatja, hogy ez a gondolat már a legrégebb intézkedésekben is meglelhető; ismerteti a kérdés fejlődését. Miklóssy J. a németalföldi, a dán és a svájci állampolgári nevelést ismerteti, hazai tennivalóinkra is rámutatva. Rendszeresen és kötelezően kívánja tanítani az egész politikai magyar nemzetet az állampolgári ismeretekre és köteleességekre, az állampolgári közösség gondolatára és pedig a nem-magyar nyelvű iskolákban az illető nyelven, de egységesen, hogy minden polgár összeforradjon a magyar államiság szent eszméjében. Újra hangoztatjuk, hogy e kérdés tárgyalása becses szolgálat; nagyon kívánatos, hogy megvitatásában ne egyoldalúan mi magyarok vegyünk részt. Azonban «egységesen és rendszeresen *tanítandó* állampolgári *nevelés*» (l. ott 478), «állampolgári *nevelés* mint önálló *tantárgy*» (477.) nem lehetséges. Közös tudatosság nevelése a cél; erre bizonyos ismeretek közlése is szükséges, de a legfőbb: az egész iskolai munka irányelve, szelleme. A kérdés megoldására a tanító- és tanárképzés ilyen irányú szervezése az első lépés. Czirbusz G. a tanárképzés érdekében geográfiai főiskolát javasol.

Magyar Tanítóképző (29. évf., 8., 9. sz.). Quint J. a tanárok munkájának szabályozása céljából «normál (!) tanmenet»-et és a vizsgálati követelmények egyöntetűsége érdekében «normál tétel-sorozat»-ot mond szükségesnek; arról igyekeznek meggyőzni az olvasót, hogy ez a minta, «melynek a követése hivatalosan elrendelhető», nem lenne a tanítás rendjének megállapításában a tanár szabadságának megkötője. Efelől a cikk sem oszthatat el minden aggodalmat, de másrészt teljes igazsága van abban, hogy a tanítóképzői didaktika alapos fejtegetésére szükség van. — Málnai M. a tanítóképzők szakfelügyeletét a középisk. főigazgatóság mintájára kívánja szervezni; a szakfelügyelők legyenek az illető kerületben a legfőbb népoktatásügyi hatóság, a megyei tanfelügyelők hozzájuk terjesszék fel a népiskolára vonatkozó jelentéseket; a fővárosi szakfelügyelőnek pedig a polgáriskolákat, sőt a polgáriskolai tanárképzést is alája rendelné, hogy «e sokágú működést legalább szellemileg irányítsa». A tanítóképzés vezetése bizonyára lehetetlen a népiskolák alapos ismerete nélkül; az is igaz, hogy ma már lassanként túlságossá válik az iskolai felügyeletben az egyes iskolafajok között az elzárkózás, — a szerző